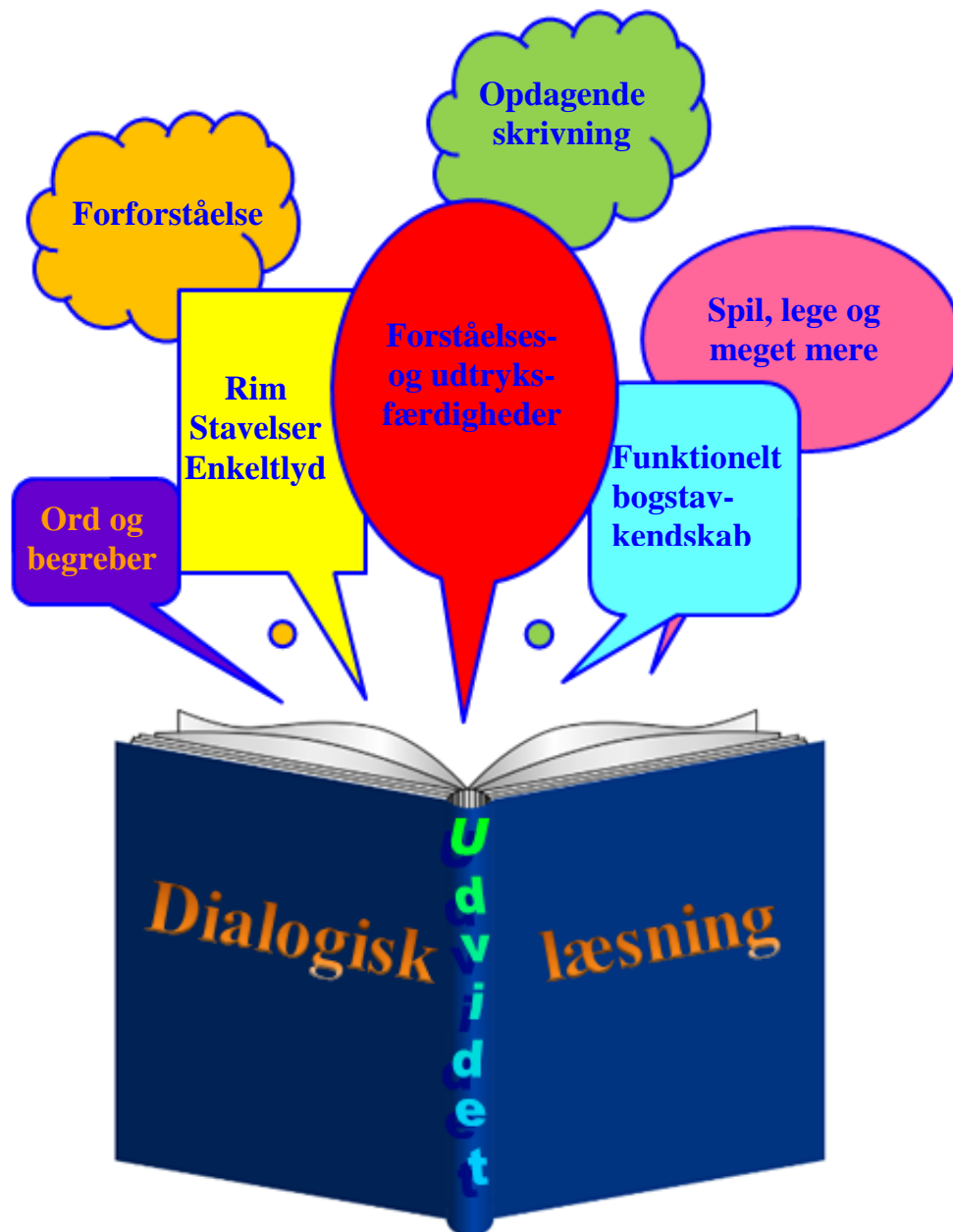

Marianne Aaen Thorsen

Udvidet dialogisk læsning (demoversion)

www.ordifokus.dk

Udvidet dialogisk læsning

Indholdsfortegnelse:

[Forord](#)

[Vejledning til ledere og pædagoger i børnehaveklasserne](#)

[Bogliste](#)

Mustafas Kiosk og andre rim for børn - metodehæfte 1

Frøken Ignora i stjernehimlen - metodehæfte 2

Frøken Ignora eksploderer - metodehæfte 3

Pas på dig selv, når du er ude - metodehæfte 4

[Frøken Ignora og Georg sætter deres præg på verden - metodehæfte 5](#)

Frøken Ignora i skolegården – metodehæfte 6

Frøken Ignora føler sig helt alene - metodehæfte 7

Frøken Ignora blive jaloux - metodehæfte 8

I Mustafas Kiosk - metodehæfte 9

Skabelon til udvidet dialogisk læsning i børnehaveklassen

[Billedhæfte](#)

[Kopihæfte](#)

Liste med fokusordene

[Liste med ordkort](#)

Forord til Udvidet dialogisk læsning

Hvorfor arbejde med udvidet dialogisk læsning

Udvidet dialogisk læsning er en kombination af dialogisk læsning og intensivt arbejde med fonologisk opmærksomhed og funktionelt bogstavkendskab.

Målet med den udvidede form for dialogisk læsning er at styrke de sprogsvageste børnehaveklassebørns sproglige forudsætninger for skriftsprogsudvikling. Materialerne er udviklet til denne målgruppe, men vil også kunne anvendes til udfordrede elever i 1. klasse.

Hvad består det samlede materiale af

Materialerne består af:

- en vejledning til personalet i børnehaveklasserne om dialogisk læsning
- 9 metodehæfter med anvisninger til arbejdet, som har til formål at styrke børns sproglige forudsætninger og skriftsprog
- vejledning/skabelon til at udarbejde sine egne metodehæfter til andre bøger
- billedhæfte med illustrationer af fokusord
- kopihæfte til aktiviteter
- store ordkort med fokusordene til hver bog

Materialerne anvendes til et 12 ugers forløb med 4 lektioner à 30-45 minutter hver uge.

Udvikling af materialet

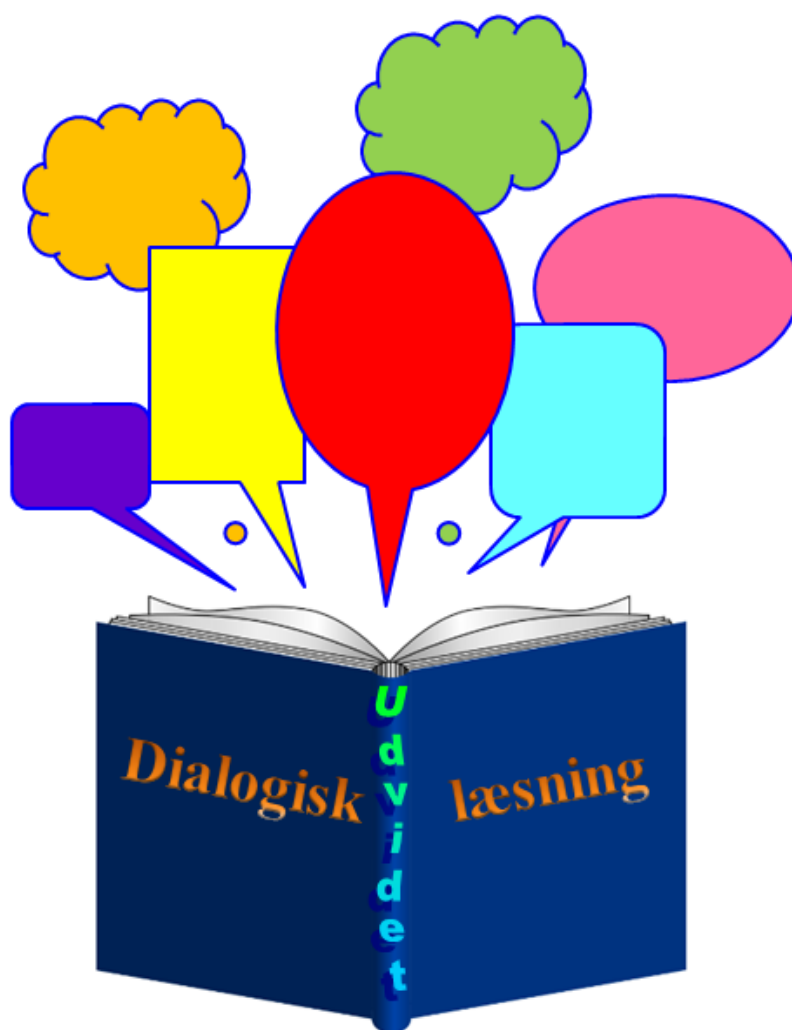
Første udgave af metoden og materialet er fra efteråret 2013, hvor jeg udviklede det i forbindelse med et eksamensprojekt i et fordybelseskursus i "Projektdesign" på kandidatuddannelsen i audiologopædi ved Københavns Universitet.

Metoden og materialerne blev i forbindelse med mit eksamensprojekt anvendt til et forsøgsprojekt i Fredensborg Kommune for at vurdere, om metoden med udvidet dialogisk læsning kunne løfte de sprogsvageste skolestartere, dvs. de elever som i ministeriets sprogvurdering falder inden for kategorierne "Særlig indsats" og "Fokuseret indsats".

Metoden viste sig at have signifikant positiv effekt på målgruppens sproglige forudsætninger.

Denne 2. udgave er udarbejdet i marts 2015. Metodehæfterne og vejledningsmaterialet er blevet revideret mhp. at gøre materialet let at anvende. Desuden er der udarbejdet billed- og kopihæfte samt en vejledning/skabelon til selv at lave metodehæfter til andre bøger.

Vejledning til ledere og pædagoger i børnehaveklasserne

Ved Marianne Aaen Thorsen,
Læse- og talepædagog, marts 2015

Udvidet dialogisk læsning

Kort om dialogisk læsning

Metoden er udviklet af den amerikanske udviklingspsykolog Grover J. Whitehurst og hans kolleger så langt tilbage som i 1988.

Forskningsresultater peger på, at netop denne særlige form for interaktiv billedbogslæsning fremmer børns ordforråd.

Først i løbet af 1990'erne blev metoden kaldt "Dialogisk læsning".

CROWD – fem typer spørgsmål i dialogisk læsning

CROWD henviser til fem typer af spørgsmål, som du skal huske at anvende i dialogisk læsning med børnehaveklassebørn. Se skemaet nedenfor.

De fem typer spørgsmål

C Completion-spørgsmål
giver barnet information om sprogets struktur og er kritisk for læsning. Er også særdeles god at anvende i rim og remser.

R Recall-spørgsmål
hjælper barnet med at forstå handlingen.

O Open-ended-spørgsmål
hjælper barnet med udtryksfærdigheder og med at fokusere på detaljer. Er god at anvende til at tale om billeder i teksten.

W Why-type-spørgsmål
hjælper barnet til at tilegne sig nye ord.

D Distancing-prompts
bygger bro til barnets egen virkelighed og hverdag.

Spørgsmålstype	Hvad gør du	Eksempel
Completion	Beder barnet om at færdiggøre en sætning, du er startet på	"Til sidst er Ignora så rød i hovedet, at hun er"
Recall	Beder barnet om at genfortælle noget fra bogen	"Kan du huske, hvad man kan købe i Mustafas kiosk?"
Open-ended	Stiller åbne spørgsmål, som giver barnet mulighed for selv at fortælle	"Hvad kan du fortælle om dette billede?"
Why-type	Stiller hv-spørgsmål	"Hvorfor blev Ignora rød i hovedet?"
Distancing prompts	Stiller spørgsmål, som giver barnet mulighed for at knytte nye ord og begreber til sin egen erfaringsverden	"Har du smagt kotelletter?" "Hvad kan du lide at spise til aftensmad?"

Bogliste

Jakob Martin Strid: *Mustafas Kiosk og andre rim for børn:*

- En frø begik et bankrøveri
- Mustafas Kiosk
- Jeg er en hæslig fyr
- Mørkeland
- 7 stykke møgdyr

Katrine Marie Guldager: *Frøken Ignora i stjernehimlen*

Katrine Marie Guldager: *Frøken Ignora eksploderer*

Katrine Marie Guldager: *Frøken Ignora og Georg sætter deres præg på verden*

Katrine Marie Guldager: *Frøken Ignora i skolegården*

Katrine Marie Guldager: *Frøken Ignora føler sig helt alene*

Katrine Marie Guldager: *Frøken Ignora bliver jaloux*

Mike Gordon: *Pas på dig selv – Når du er ude*

Udvidet dialogisk læsning i børnehaveklassen – uge 7

Metodehæfte 5 til udvidet dialogisk læsning.

Til hæftet anvendes
Katrine Marie Guldagers bog:

**Frøken Ignora og Georg
sætter deres præg på
verden**

Materialerne er udarbejdet af
tale- og læsepædagog Marianne Aaen Thorsen,
marts 2015

De tre læsninger og ordarbejde

Forbered og medbring

- Bogen Frøken Ignora og Georg sætter deres præg på verden – sæt mærke ved fokusordene
- Billederne fra billedhæftet (markeret med blå)
- Post-itlapper eller lignende, fx små brikker
- Bogstavkort for k, s, f, v, p, n, b, i, u, o, g. Disse skal være i den blå konsonantpose og den røde vokalpose.
- Ordkort
- Medbring en slidt sko
- Medbring en stak gamle ugeblade e.l. Sørg for, at mindst ét af dem bærer præg af at have været læst meget, fx ved at have krøllede sider
- Medbring et fotografiapparat
- Medbring familiefotografier
- Medbring en klemme
- Lav nogle store bogstavkort med bogstaverne k, f, b, s og g parat, som kan sættes fast på hvert barns ærme eller andet sted. Dvs. medbring også tape e.l. til at sætte kortene fast med

Forforståelse og første læsning

Hav en gammel ting med, fx en slidt sko. Spørg børnene, om din sko er ny eller gammel. *Ja, min sko er gammel. Prøv at se sålen. Kan I se, jeg har gået meget i den sko. Vi kan se, at den er gammel og slidt. Min sko bærer præg af at have gået mange*

kilometer med mig. Vi kan se, at den er meget brugt.

Medbring en lille stak gamle blade (ugeblade, tidsskrifter, ugeaviser o.l.) hjemmefra. Tag et af bladene frem. Det skal være et, som der har været bladet meget i. Spørg, om og hvordan de kan se, at mange har bladet i det? *Ja, der er krøllede sider i bladet - vi kan sige, at bladet bærer præg af at mange har bladet i det.*

Nu skal I sætte jeres præg på et blad, så vi kan se, at I også har haft det i hænderne. Find et af dine blade og lad bladet gå på omgang mellem børnene og bede dem sætte deres præg på det. Giv dem forslag – det kan være at lave et æseløre, krølle en side, sætte et kryds osv. Når eller imens børnene har sat deres præg på bladet, spørger du dem hver især om, hvordan de har sat deres præg på bladet. Lad dem svare ved fx at sige: "Jeg har sat mit præg på bladet ved at lave et æseløre".

Kender I H.C. Andersen? Her taler I lidt om ham, og om at han er kendt i hele verden. Tal om, at han har sat sit præg på verden med sine eventyr, og dermed har han sat et godt præg på verden, så den bliver et godt sted at være.

Nu skal vi læse en bog om Ignora og Georg. De vil også sætte deres præg på verden. Hvordan mon de vil gøre det? Lad børnene komme med forslag.

Introducer bogen og tal om titel, forfatter og illustratør.

Aktiver forforståelsen yderligere ved at vise nogle af billederne. *Hvad tror I, det handler om?*

Læs hele bogen højt for børnene. Hvis det er nødvendigt at forklare ord undervejs, gøres det – eller bedst, hvis børnene kan udlede ordenes betydning ud fra sammenhængen. Der skal bare ikke være så lang en forklaring og lydarbejde, at børnene går glip af indholdsforståelsen.

Stil bagefter hv-spørgsmål ("Why-type questions") til billederne, så børnene har forståelse for handlingen. Arbejd med "de gode ord" nedenfor.

"Gode ord" - fokusord

Spørg eleverne, om de kender disse (røde) ord og kan fortælle, hvad de betyder. Forklar ikke ordene selv med dine egne voksenord. Konkretiser, visualiser eller dramatiser dem hellere.

Vis børnene, hvor i bogen hvert ord står.

Når børnene skal gentage ordene efter dig, **skal** de gentage dem mindst tre gange for at have en chance for at lære sig udtalen af dem.

besøg – *Hvem bor hjemme hos Ignora? Er det Ignora eller Georg? Ja, Ignora bor der, og Georg er på besøg hjemme hos Ignora. Georg bor et andet sted. Så lige nu er Georg gæst hjemme hos Ignora. Går I nogen gange på besøg hos nogen? Hvad laver I så? Kan I lide at have gæster? Hvem kommer og besøger jer?*

Det er vigtigt, at børnene bruger ordene "på besøg" og "gæst", når de svarer på dine spørgsmål. Hvis de ikke gør, kan du udvide deres svar, så

ordene kommer med, og bede dem om at gentage din udvidede sætning.

hyggeligt – *Jeg synes, det er hyggeligt at have gæster. Hvad betyder hyggeligt? Det er, når vi er glade og har det rart. Når jeg skal lave hygge derhjemme, tænder jeg stearinlys. Hvornår hygger I jer? Sig ordet hyggeligt distinkt og læg postip-lapper til hver stavelse. Børnene skal gentage i kor 3 gange. Hvad sker der, hvis vi sætter /u/ foran hyggeligt? Hvad betyder det så? Ja, uhyggeligt er det modsatte er hyggeligt. Kan I huske, hvilket bogstav der passer til u-lyden? Hvordan ser bogstavet u ud? Tal om, hvad der kan være uhyggeligt.*

kærlighed - *Jeg har det også hyggeligt, når jeg er sammen med nogen, jeg godt kan lide. Fx min familie. I min familie er vi meget glade for hinanden, og vi kan lide at være sammen. Er der nogen, I er meget glade for at være sammen med? Ignora og Georg kan også godt lide at være sammen med hinanden. De kan godt lide at få kærlighed. Hvad mon det kan være, de vil have? Hvordan får I kærlighed derhjemme? (fx være sammen, tale med, lave noget sammen, hygge, kysse, kramme osv.) Sig kærlighed distinkt og bed børnene gentage i kor 3 gange. Hvilken lyd starter det med og bogstav – find bogstavet.*

krav – *Faktisk siger Georg og Ignora, at de kræver kærlighed hver aften. Er der nogen, der ved, hvad kræver betyder (= vil have). Ja, de siger, at det er deres krav. Kræver jeres mor*

og far noget af jer? Dvs. bestemmer de, at I skal noget? Er der andre, der stiller krav til jer? I skolen?

fotografier – Hav et fotografiapparat med og også gerne nogle fotografier af din familie. Børnene kender sandsynligvis ordet kamera. Så start med at spørge, om de ved, hvad dit apparat hedder. Du kan kalde det et "apparat", for så har børnene allerede noget af ordet "fotografiapparat". Når de sikkert svarer kamera, siger du, at det også kan hedde noget andet og spørg, om de ved, hvad det er. Ellers spørg, hvad man kan gøre med apparatet. Så siger de sikkert "tage billeder". Vis nu dine fotografier og sig, at vi kalder sådan nogle billeder for "fotografier". Sig "fotografier" distinkt og tydeligt. Bed børnene sige det i kor sammen med dig.

Hvor mange stavelser/klap er der? Læg 5 postitlapper på bordet, en lap for hver stavelse, mens I siger dem. Sig det i kor 3 gange meget distinkt. Tal om, at det er et meget langt ord. *Hvad hedder det, hvis der bare er ét? (fotografi). Kan I høre, hvad første lyd er? Kan I huske, hvordan man siger /f/? Hvilket bogstav? Kan I finde bogstavet?* Sig ordet igen og bed dem lytte efter, om der er flere /f/ i ordet fotografi.

Kan I nu gætte, hvad et fotografiapparat er? Tal om, at kamera og fotografiapparat betyder det samme. Prøv at finde ord med f på side 7 i bogen.

stolt – Vis børnene billederne af [stolt](#) og [flov](#) og bed dem om at sige, om personerne ser glade ud eller ej. Tag billedet, der viser en stolt person, og tal om, hvordan man kan se, personen er glad. *Hvad mon har gjort*

personen glad. Før børnene ind på den tanke, at personen har gjort noget særligt. Introducer ordet stolt. Bed dem om at forklare, hvad det er at være stolt, altså at man er glad for det man har gjort. Ellers: Fortæl børnene, at du har gjort noget godt her til morgen, fx at du stod tidligt op og gik en lang tur i stedet for at blive liggende og dovne i din seng. Sig, at du er stolt over dig selv, og derfor vil du gerne fortælle andre om det.

Har I også gjort noget, I er stolte af? Det kan være alt muligt. Få børnene til at fortælle med deres egne ord, hvordan de forstår ordet stolt (glad for, godt gjort osv.). Spørg, om børnene har vist deres mapper med materialer fra den dialogiske læsning til deres forældre. *Hvad sagde jeres forældre til det, I har lavet? Blev de glade? Jeg tror, de blev glade for det, I laver i skolen. Jeg tror, de stolte af jer. Jeg er også stolt af jer, for I øver jer og er blevet rigtigt dygtige, og jeg fortæller det også til de andre voksne på skolen. Synes I også selv det? Er I også stolte af jer selv.*

Tag billedet med den flove person. Sig, at personen ikke er stolt. Tal om, hvordan man kan se det. *Personen vil ikke så gerne fortælle, hvad han eller hun har gjort. Så personen er flov.*

Tal om situationer, hvor man kan være flov – og/eller fortæl, at du engang gjorde noget, der ikke var så godt. Det kunne fx være, at du engang slog en vase i stykker med vilje e.l. Sig, at du er flov over det. Spørg, om de også har prøvet at være flov. *Så vi kan sige, at flov er det modsatte af stolt.*

Tal nu igen om billederne og få børnene til at sige sætninger om dem, fx "drengen er stolt, fordi han har tegnet et flot tegning", "pigen er flov, fordi hun har spist løjet over for sin mor".

Tal om første lyd i flov og i stolt og bed dem finde bogstaverne.

smyger – *Hvad gør katten, når den smyger sig op af Georgs ben? Hvem kan vise det?*

knurrer – *Hvilke dyr kan knurre? Hvem vil prøve at knurre som en hund? Hvad betyder det, når en hund knurrer? Hvilke lyde kan en hund ellers sige? Hvad gør den så (=gør). Hvordan viser en hund, at den er glad (= logrer med halen). Er der nogen, der har en hund? Hvornår knurrer den? Sig knurrer distinkt og klap til. Hvor mange stavelser er der – sig ordet i kor 3 gange.*

piber – *Hvordan lyder det, når en hund piber. (bed et barn om at vise det) Hvorfor piber en hund? Kan mennesker også pibe? Hvad betyder det? Prøv allesammen at pibe. Hvad gjorde I lige nu (= peb). Hvad kan pibe også betyde?*

indhegning – *Må hunde gå frit omkring? Hvad hvis de er uvenlige og vil bide? Så kan man lukke dem ind i en indhegning. Tal om hvad en indhegning er og vis et billede af en [indhegning](#). Spørg om der er hegn/indhegning, hvor de bor. Lukker et hegn altid nogen inde, eller kan man godt komme ud alligevel - hvordan? Sig ordet indhegning distinkt, læg postit-lapper og bed*

børnene sige det i kor med dig 3 gange. Spørg, hvor man ellers kan se dyr i indhegning (på landet, i zoo osv.).

benzintank – *Hvem ved, hvad en benzintank er? Hvorfor skal bilerne have benzin på? Vis ordet benzin og sig det distinkt mens du peger på hver stavelse. Bed børnene gentage i kor 3 gange.*

Tal om, at der er et sjældent bogstav i benzin. Bed børnene skrive det på bogstavkort og tal om, hvordan det lyder – som /s/. Kender I et dyr, der starter med z? Har nogen z i deres navn?

Hvad starter ordet benzintank med – b og lyden /b/.

Kan I høre /i/ i benzin – er /i/ i første eller sidste stavelse?

skrammel – Vis et billede fra billedhæftet af noget [skrammel](#). Spørg om hvad det er. Hvad skal der ske med det? Tal om, at skrammel er noget, der skal smides ud. *Er der skrammel inde i klasselokalet? Hvilken lyd starter skrammel med – og bogstav? Find bogstavet.*

klemme – Hav en klemme med. Spørg hvad det er, og hvad vi bruger sådan en til. Sig ordet distinkt og med børnene i kor 3 gange. *Hvilken lyd starter ordet med - /k/ Hvilket bogstav? Find bogstavet.*

Er der nogen, der tør sætte sin finger ind i klemmen? Ellers prøv selv og sig "av – min finger sidder i klemme". Har I nogensinde fået en finger i klemme et sted, fx i en dør? Bed børnene om at fortælle, hvad skete

der osv. Sørg for, at børnene bruger udtrykket i klemme.

Hvad betyder det så, når vi giver hinanden et klem? Vil nogen vise det? Er det godt eller dårligt, når vi giver hinanden et klem (knus)?

I min madpakke kan jeg også godt have klemmer. Hvad tror I, klemmer i madpakken kan være?

købmanden – *Hvad kan man købe hos en købmand? Hvorfor hedder det købmand (køb + mand). Hvor køber jeres mor og far mad? Hvilken lyd starter ordet med og bogstav. Find bogstavet for lyden /k/.*

Sig ordet distinkt og bed dem gentage i kor 3 gange. Klap til og læg postit-lapper. Efterhånden kan du måske godt bede børnene på skift om at lægge postit-lapper.

godnathistorie – *Hvad er det? Spørg børnene, om de kan finde de to ord, der gemmer sig i godnathistorie: godnat + historie. Kan man også få en godmorgenhistorie? Eller goddaghistorie? Godnathistorie starter med samme bogstav som Georg og gæst. Kender I det bogstav? Hvordan lyder bogstavet g - /g/? Vis hvordan det skal skrives. Børnene skal skrive bogstavkort for g, mens de siger /g/.*

befri – *Hvem kan gætte, hvad befri betyder.*

Nu skal vi prøve at lege en leg:
*I er bogstaver, og jeg er den store stygge bogstavheks.
I får hvert et bogstav (hav nogle store bogstavkort med bogstaverne k,*

f, b, s og g parat, som kan sættes fast på hvert barns ærme eller andet sted).

Når heksen fanger en af jer, bliver I puttet i min bogstavgryde, så jeg kan spise jer i aften. Jeg har også hældt benzin i gryden. Det bliver rigtig uhyggeligt, kan I tro!! (Du kan tegne din store gryde på tavlen)

Jeg glæder mig allerede til at spise bogstaver, uhm!!

Men I kan godt befri hinanden. Det kan ske, hvis I kan sige et ord, der starter med det bogstav, som er blevet fanget.

Så skal I sige ordet med bogstavet og bagefter råbe: "Store stygge bogstavheks – befri bogstavet!"

(der skal helst ikke være for meget plads til legen, så du ikke fanger nogen.... – eller så nogen kommer til skade i kampens hede...).

Anden læsning

Kan I huske, hvad der skete i bogen? ("Recall"-spørgsmål).

Vis evt. nogle af billederne i bogen og spørg til dem. Fx *Kan du huske, hvad frøken Ignora havde på sin væg?*

Sig, at vi nu skal læse bogen igen og tale om, hvad der sker.

Bogen læses igen, og du stiller spørgsmål undervejs. Det skal være alle slags spørgsmål.

Jeg giver her eksempler på arten af spørgsmål. Du skal stille flere spørgsmål af hver art:

- "completion"
s. 8 *En af dem gemmer sig i et hjørne og ---*
- s. 10 *Når man bliver stor, skal*

man sætte -----

s. 12 Er det nu, vi skal -----

s. 15 Det viser sig, at hunden
sidder -----

s. 18 Men på vejen standser de
ved ----

s. 18 Det er vores ----

Ellers går vi bare til -----

- "recall"

Kan du huske, hvad Georg og

Ignora går ud for at lave?

Hvor går de hen i Stridstrup?

Hvad er der sket med den hund,
de møder?

Hvad gør Ignora?

Hvad skete der, efter de havde
befriet hunden?

- "open-ended"

Hvad for nogle mennesker

hænger på Ignoras væg (s.6)

Hvad kan du fortælle om billedet
side 9? S. 13? S. 14?s. 17? S.
19? S. 20?

- "why-type"

Hvem er Ignora i familie med?

Hvorfor mon Ignora gerne vil
sige, at hun er i familie med
hele verden?

Hvor har hun fundet de mange
billeder til at hænge op på sin
væg?

Hvorfor knurrer hunden ad
Georg?

Hvorfor bliver hundens ejer vred
på Georg og Ignora?

Hvorfor mon han ikke passer på
sin hund?

Hvornår satte Georg og Ignora
deres præg på verden den dag?

Hvad kræver Georg og Ignora
at få hver aften?

- "distancing prompts"

Hvem er du i familie med?

Elsker du også den by, du bor i?

Hvad er det, du godt kan lide
ved din by?

Hvad vil du gerne lave, når du
bliver stor?

Har du et kæledyr - hvordan kan
man være god til at passe sit
kæledyr?

Får I også fisk, kærlighed og en
godnathistorie hver aften – eller
hvad får I?

Hvordan sætter du dit præg på
det sted, du bor.

Hvordan kan vi sætte vores
præg på vores klasse/skolen?

Sørg for at spørge børnene lige meget. Hvis et barn ikke kan svare, skal du ikke spørge et andet barn om det samme. Men afhængigt af spørgsmålet kan du fx vise barnet svaret ved at pege på et billede, omformulere spørgsmålet, eller du kan sige *Lad os se, hvad der står i bogen* og så læse svaret op, evt. formulere det selv. Stil nu spørgsmålet igen til barnet og bed ham/hende om at svare på dit spørgsmål. Herved oplever barnet at lykkes. Kommenter svaret og ros barnet. Husk også at udvide børnenes svar og bede dem gentage din udvidede version af deres svar.

Børnene må også gerne kommentere og spørge undervejs.

Alle børn skal helst sige noget mindst 5 gange hver, dvs. 5 turtagninger, hvor du og barnet udveksler tale.

Tredje læsning

Hav nedenstående ordkort parat, inden du går i gang!

Læs bogen igen, men sig forinden, at nu skal børnene selv læse nogle af ordene. Læg disse ordkort for alle de gennemgåede ord på bordet. De skal ligge i grupper, hvor ordene starter med samme bogstav:

*besøg, benzintank, befri,
stolt, smyger, sætte præg på,
skrammel,
knurrer, købmanden, klemme,
kærlighed, krav*

Tal med børnene om, hvordan du har sorteret dem. *Nu skal vi læse de ordkort, der starter med bogstavet b. Er der nogen, der kan huske, hvordan b lyder?* Nu læser I ordkortene sammen og ligesådan med de andre ordkort med s og k.

Giv nu børnene 2 eller 3 ordkort hver, som de skal huske. Når du læser historien igen skal du stoppe, hver gang du kommer til et af ordene på ordkortene. Det barn, der har det rigtige ord, skal læse ordet fra sig ordkort. Hvis det kniber, kan du hjælpe ved at sige første lyd i ordet og herefter første stavelse og/eller hjælpe ved at stille barnet et spørgsmål, hvor ordet indgår. Hvis barnet fx ikke kan huske ordet "kærlighed", kan du spørge barnet: *Kræver Ignora og Georg kartofler eller kærlighed?*

Børnene skal sige ordene distinkt. Ros dem for at have læst ordene.

Du skal nok have sat mærker ved disse ord i bogen – ellers bliver det svært at læse op på den måde. Hvis der er tid til det, kan du bede hvert barn finde sine ord i bogen. Du skal

selvfølgelig sige, hvilken side - og sikkert også afsnit det står i.

Sprogaktiviteter

Forbered og medbring

- Forbered dig på at kunne rimet udenad
- Medbring to hatte, to skatte (fx lille smykkeskrin, fin æske e.l.), to legetøjskatte (alternativt to billeder af katte)
- Udklippede ord til "[Stavelsekskrig](#)", som er i kopihæftet
- Bogstavkort for k, s, f, v, p, n, b, i, u, o, g. Disse skal være i den blå konsonantpose og den røde vokalpose.
- Bogstavkort for a og e
- Plastiklomme til hvert barn med mindst 20 små tynde kartonbrikker, som barnet kan skrive bogstaver på og lægge i sin mappe til dialogisk læsning
- Rød og blå farveblyant

Rim

*"Godmorgen, goddag (goddag udtales /goda/)
godaften, godnat
Hvad vil du have (have udtales /ha/ i denne og næste verslinie)
Jeg vil have – din hat!"*

Sig rimet sammen i kor med god rytme og tryk/evt. klap rytmen, langsomt, hurtigt, højt, hviskende.

Tal om, at hat og nat rimer, fordi ordene ligner hinanden til sidst. Udtal rimdelen – at. Find andre ord, der rimer på hat. Vrøvleord er ok. Vis børnene, at du har medbragt 2 hatte, to skatte (kunne fx være en gammel smykkeæske e.l. og 2

billeder af en kat eller 2 legetøjskatte). Spørg om, hat, kat og skat rimer på hinanden.

Inddel børnene i grupper med 2 børn i hver – evt. 3 børn i en gruppe, hvis der er i alt 5 børn. Børnene skal stå over for hinanden i gruppen. Det ene barn i hver gruppe har en hat, en skat og en kat. Så siger alle børnene de to første verslinier til hinanden i kor. Nu skal det barn med alle tingene sige linie 3, og det andet barn i gruppen skal sige sidste linie og bestemme, om han/hun vil have hatten, katten eller skatten. Herefter bytter de roller et par gange.

Stavelser

Stil børnene på række. Tegn fem felter foran hvert barn, som de kan hoppe i. De skal være som i hinkerude, som børnene kan hoppe stavelser i. Du skal også selv have en hinkerude med 5 felter. (hvis du ikke kan tegne på gulvet, kan du måske lægge 5 "ting", som de kan hoppe op på. Det skal bare være noget, der kan tælles.

Hav de udklippede ord til "[Stavelsekskrig](#)" med. De findes i kopihæftet.

Sig:

Nu skal vi lege en leg med ord. Det gælder om at få det længste ord. Jeg har en pose, som vi skal trække ord fra. Vi skal hoppe stavelserne i ordene for at se, hvem der har det længste ord. Der er jer mod mig!

Det foregår på den måde, at ordene ligger i en lille uigennemsigtig pose. Et barn trækker to kort. Børnene sammenligner de to kort og prøver at

finde ud af, hvilket ord er det længste. Det beholder de og giver dig det andet.

Nu skal det afgøres, hvilket ord i virkeligheden er det længste. Du læser først børnenes ord, og så hopper alle ordet med tydelig udtale i kor af hver stavelse, som hoppes. Børnene bliver stående på det felt i hinkeruden, som de hoppede ned i ved sidste stavelse i ordet.

Kan I huske, hvad første stavelse var? Og sidste stavelse? Hvor mange stavelser er der i alt i jeres ord?

Du siger nu dit ord og hopper til i din hinkerude, mens du udtaler hver stavelse.

Hvis ord er længst? – dvs. hvem hoppede i flest stavelser?

Vinderen (helst børnene de fleste gange) får begge ordkort.

Så trækker et andet barn to kort fra posen, og det samme gentager sig.

Det gælder selvfølgelig om at have flest ordkort, når legen er slut.

Prøv at få en samtale med børnene om, at længden af ord ikke har noget at gøre med, hvad ordet betyder, men med, hvor mange stavelser ordet har.

Bogstaver

s, f, k, v, p, b, n, g, u, i o – skulle gerne være som bogstavkort i hhv. den røde vokalpose og den blå konsonantpose.

Lad et barn efter tur trække et bogstavkort fra en af poserne. Alle siger bogstavets lyd og navn. Læg bogstavet, så alle kan se det.

Børnene skal skrive bogstavet på en bogstavbrik og lægge i plastiklommen i deres mappe. Sørg for, at vokaler

skrives med rødt og konsonanter med blå. Bed børnene sige et ord, der starter med pågældende lyd/bogstav.

Fortsæt nu med resten af bogstaverne.

Vis nu bogstavkortene for "a" og for "e". Tal om lyden af dem og om de hører til i vokalposen eller konsonantposen.

Bed børnene skrive hvert bogstav på deres egne brikker til deres egen mappe.

Tag bogstavkortet for e frem igen. Sig, at e kan lyde på to måder. E kan bedst lide sin lyd, når den står forrest i ord eller næsten forrest. Men det kan e ikke altid. E er nogen gange lidt flov over at stå til sidst, og så siger e tit bare /ø/.

Bed børnene om at tage deres bogstavbrik e. *Nu skal I stille jer op i en række og sige lyden for e.* Her er det meningen, at børnene opdager, at kun det barn, som står først, har et e, som lyder /e/. Alle de andre skal se lidt flove ud og sige /ø/. Lad nu det første barn gå ned sidst i rækken, så et andet barn kan få lov til at sige /e/.

Prøv nu at lytte godt efter, om I kan høre en af de to lyde for e eller a-lyden i de her ord: (sig et ord ad gangen)

Ananas, elefant, ene, abe

Tal om, hvor i ordet e og a er, og at e sidst i abe og ene samt i anden stavelse af elefant siger /ø/.

Bed dem om at finde deres bogstavkort for a, b og e frem og læg dem i den rækkefølge. Sig lydene og

tal igen om, at e står sidst og derfor siger /ø/. *Hvad mon der står? Lad os sige lydene igen.* Sig nu lydene igen med et kort lyd mellemrum, mens I peger på bogstavet til hver lyd. Hjælp børnene med at trække lydene sammen til de har ordet, dvs. danne den fonologiske syntese. Du kan illustrere den fonologiske syntese ved at køre pegefingern i en glidende bevægelse hen over alle bogstaverne, mens du langsomt udtaler ordet abe.

Bed dem finde bogstavkortet g i deres bogstavmappe.

Hvad for en lyd siger g?

Nu skal vi trylle med abe ved at sætte g foran abe. Nu står der /g/+abe. Sig nu /g/ efterfulgt af en lille mellemrum og sig så "abe". Sig det gerne flere gange sammen med kortere og kortere mellemrum.

Hvad er det er for et ord, vi har tryllet frem? Brug gerne pegefingerens bevægelse til at stryge hen over bogstavkortene, mens lydene i ordet trækkes sammen til "gabe".

Fortsæt evt. med andre bogstavkombinationer, hvis motivationen er der.

Ellers gå over til sidste punkt om opdagende skrivning.

Opdagende skrivning

Bed børnene om at have fotografier med af deres familie. De skal klistres på et stykke papir, og børnene skal skrive navnene på dem, de har billeder med af.

Hvis ikke de har fotografier med, kan de tegne deres familie og skrive navnene nedenunder.

Billedhæfte til metodehæfterne i dialogisk læsning

Kopihæfte til metodehæfterne i udvidet dialogisk læsning

Kopihæfte til metodehæfte 1

Billedark til metodehæfte 1

Rim: "Syv søde museunger"

Rim: "Kasper er en kær kamel"

Kopihæfte til metodehæfte 2

Billedark til metodehæfte 2

Rim: "Frøen Karla"

Kopihæfte til metode hæfte 3

Instruktion til Stavelseslotto

Kopiark med spilleplader til Stavelseslotto

Kopiark med billeder til Stavelseslotto

Kopihæfte til metodehæfte 4

Billedark til metodehæfte 4

Spilleplade til Stavelsesspil til download

Billedbrikker til Stavelsesspil

[Kopihæfte til metodehæfte 5](#)

Ordbrikker til stavelseskrig

Kopihæfte til metodehæfte 6

Billedark til metodehæfte 6

Opgave med analogstrategi

Kopihæfte til metodehæfte 7

Ordkort til fonemopmærksomhed

Opgave med kattenavne

Kopihæfte til metodehæfte 8

Billedark til metodehæfte 8

Visuelle illustrationer af for-, ind- og udlyd

Opgave med Elkonins kasse

Kopihæfte til metodehæfte 9

Spilleark

Bingospil med plader, opgavekort og instruktion

Stavelleskrig

Ordark til stavelleskrig – bog nr. 5

sodavand	kotelet	bankrøveri	brummen
kummen	sabel	turban	øring
dynamolygte	stjerneklart	fiskehandleren	ulykke
kasserolle	læbestift	vinduerne	eksplodere
matematik	knytnæve	hjerteveninder	bibliotek
politibetjent	ekspedient	kassedame	bibliotekar
park	frisør	mennesker	fotografier
fotografiapparat	kærlighed	købmand	klemme

Liste med ordkort

Ordkort til metodehæfte 1

Ordkort til metodehæfte 2

Ordkort til metodehæfte 3

Ordkort til metodehæfte 4

[Ordkort til metodehæfte 5](#)

Ordkort til metodehæfte 6

Ordkort til metodehæfte 7

Ordkort til metodehæfte 8

Ordkort til metodehæfte 9

Ordkort til metodehæfte 5

besøg

hyggeligt

kærlighed

krav

Ordkort til metodehæfte 5

fotografier

stolt

smyger

knurrer

Ordkort til metodehæfte 5

piber

indhegning

benzintank

skrammel

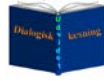
Ordkort til metodehæfte 5

klemme

købmand

godnathistorie

befri

Ordkort til metodehæfte 5

sætte præg på købmanden